Ungvári Tamás

A sólet és a zsidó

VISSZHANG - LVI. évfolyam, 43. szám, 2012. október 26.

A Romsics Ignácot antiszemitizmussal vádolók mind zsidók, *„sőt, egy kivétellel, »nem zsidó zsidók« (György Péter találó elnevezése a csoportra, amely ugyanolyan karakteres és tradicionális zsidó jelenség és közösség, mint a legsóletebb ortodoxoké.)”*

Ezt írja Kőbányai János az *ÉS* október 19-i számában *Ami a halottnak is fáj* című szövegében. A fogalmat azonban jogtalanul ajándékozza György Péternek, aki tájékozottan bizonnyal tudta, hogy a „nem-zsidó zsidó” az egykori kommunista Isaac Deutscher kifejezése és azt a csoportot írja körül, amelyik a judaizmus kulturális határvonalán felnőve, később szemhatárát tágítva egy másik kultúra igéit is elsajátította. Isaac Deutscher (1907–1967) példaként a következőket hozza fel a „nem-zsidó zsidóra”, mint Spinoza, Heine, Marx.

Nem tudom, csakugyan zsidók vagy nem-zsidó zsidók voltak-e Romsics támadói. De azt igen, hogy Deutscher (*The Non-Jewish Jew and Other Essays,* London, Oxford University Press, 1968.) határozottan intett a fogalom korlátozott használatára. A zsidó eretnek, mondta, lázadó nézeteivel is zsidó marad. A zsidóságukon más horizontokra nézők pedig az egyetemes vagy európai kultúrát gazdagították, éppenséggel nem mint zsidók, hanem mint nem-zsidók.

Kőbányai számon tartja, ki mindenki zsidó. Szerinte még az inkvizítorok többsége is zsidókból rekrutálódott. Ezt vitassa meg Kőbányai a forrásaival. De egy kortárs vita résztvevőit származásuk, fajuk, vallásuk alapján osztályozni nem tartom célravezetőnek.